

Skärtorsdagen 2021– Lars Borgström (LFS)

Tekster: Salme 111, Gt 2. Mos 12: 1-20, Ep 1. Kor 11:23-29, Ev Joh 13: 1-20

Jesus och lärjungarna befann sig den sista veckan, som slutade med korsfästelsen och begravningen, i Jerusalem. Nu var det torsdag, den sista dagen som Jesus tillbringade i frihet tillsammans med de sina. Han hade samlat dem i övre rummet i ett hus inne i staden (Mark. 14:13–16). Det var dags att äta påskalammet måltid (Matt. 26:17) som ett led i påskfirandet.

Jesu kärlek och tjänande

Jesus visste genom sitt allvetande att Han skulle dö följande dag. Han visste att Han skulle stiga ned i ett lidande, vars djup saknar botten. Med tanke på de dramatiska och fruktansvärda händelser som skulle drabba Honom det närmaste dygnet, att Han skulle bli ”genomborrad för våra brott, slagen för våra synder” (Jes. 53:5), vore det högst naturligt ifall Hans tankar helt och hållet hade varit upptagna med det som väntade Honom. Men Han tänkte ändå, mitt upp i allt det svåra som väntade Honom, på sina lärjungar. Det var kärlek som hade gjort att Han inte räknade ”jämligheten med Gud som segerbyte” (Fil. 2:6) utan drogs till jorden, ”ödmjukade [...] sig och blev lydlig ända till döden – döden på korset” (Fil. 2:8). Det var Hans tunga arbete (Jes. 43:24) att älska dem vilkas synder Han bar under starkt rop och tårar (Hebr. 5:7).

På samma sätt var det också nu när Han skulle gå från denna värld till sin Fader. Hans hjärta var inte upptaget av den egna situationen, lidandet och den förestående döden, utan vänt i kärlek till lärjungarna, som skulle vara kvar i världen. Hans bittra lidande skulle överskölja Honom som brusande forsar (Ps 69:3, 88:8, 18), men inget kunde förmå att utsläcka kärleken Han hyste för de sina: ”Väldiga vatten kan inte släcka kärleken, strömmar kan inte dränka den” (Höga V. 8:7).

”Han hade älskat sina egna här i världen, och Han älskade dem in i det sista” (v 1). Med de orden sammanfattar Johannes Jesu samvaro med sina lärjungar de sista timmarna av sin jordiska levnad. Allt vad Jesus talar och gör, ”in i det sista”, är idel kärlek. ”Kristus tjänade ju inte sig själv”, läser vi i Rom. 15:3. Han är den gode Herden som längtar efter att få tillreda ett bord åt de sina (Ps. 23:5).

Husets värd var inte närvarande när Jesus framåt kvällen kom till huset med sina lärjungar. Det fanns inte heller någon tjänare där, eftersom alla i Jerusalem åt påskalammet med sina respektive familjer vid samma tidpunkt. Om någon från huset hade varit där, borde denne ha fullgjort den sedvanliga tjänsten att tvätta gästernas fötter. Det naturliga hade nu, i tjänarnas frånvaro, varit att någon av lärjungarna måste göra det. Men vem av dem? Det står att det uppstod en tvist mellan dem, vem som skulle anses vara störst (Luk. 22:24). Ingen av dem ville vara den som förrättade tjänarsyssla.

Johannes, som i efterhand har nedtecknat sina intryck och minnen från denna påskmåltids förtätade händelseförlopp, skriver att Jesus ”visste att Fadern hade gett allt i Hans händer, att Han utgått från Gud och skulle gå till Gud” (v 3). Man kan därför tänka sig, att Jesus, när Han gick fram till lärjungarna, såg upp till sin Fader, och att Hans själ samtalade med Fadern. Han var kommen i världen och Fadern hade gett allt i Hans händer – hela den från Gud avfallna världen. Han skulle nu gå från världen till Fadern igen och i sina händer bära allt som Fadern hade gett Honom, hela den försonade världen. Och vad gjorde Han sedan? Han ”lade av sig manteln och tog en linnehandduk som Han knöt om sig. Sedan hällde Han vatten i ett tvättfat och började tvätta lärjungarnas fötter och torka dem med handduken som Han hade runt midjan” (v 4–5). Det är verkligen dramatiskt hur långsamt och högtidligt evangelisten Johannes berättar hela detta händelseförlopp, stycke efter stycke.

Johannes Döparen aktade sig inte själv värdig att ta av Jesus Hans sandaler (Matt. 3:11). Men Jesus aktar sig själv inte för hög att ta av sina lärjungar deras sandaler för att tvätta deras fötter! Vem skulle väl våga tro något sådant, om inte Herren verkligen hade gjort det? En sådan tanke har aldrig någonsin uppstigit i en människas hjärta! Allt stort och högt, som världen har att visa upp, försvinner för denna handling av Jesus.

Dopet och helgelsen

Jesus började alltså två sina lärjungars fötter. De fylldes av häpnad och förundran. Men när Jesus kom till Petrus, kunde denne inte längre vara tyst utan sade: ”Herre, ska du tvätta mina fötter?” (v 6). Jesus låter då Petrus genast ana sitt misstag och säger: ”Om jag inte får tvätta dig har du ingen del i mig” (v 8). Detta får Petrus att besinna sig, för vart skulle han annars gå, om han inte hade del i Honom som var

hans liv? (jfr Joh. 6:68). Han var ivrig då han vägrade, men ännu häftigare blev han sedan att ge sitt medgivande: ”Herre – inte bara mina fötter, utan också händerna och huvudet!” (v 9) Det är som om han ville säga: ”Gör med mig som du vill, bara jag får ha del i dig. Ja, ’tvätta mig så att jag blir vitare än snö’ (Ps. 51:9).”

”Den som har badat behöver sedan bara tvätta fötterna. Han är helt och hållet ren.” (v 10) Med dessa ord leder Jesus lärjungens häftigt uppbrusande kärlek till stilla nykterhet och ger oss på samma gång nyckeln till betydelsen av hela denna handling. Petrus hade velat att Jesus skulle tvätta hans händer och huvud, men Jesus svarade honom att det hade skett i det vanliga badet. Den som genom badet blivit alldeles ren, behöver inte mer än tvätta fötterna för att rena dem från dem smuts som fäster sig vid dem under vandringen. Genom denna liknelse ville Jesus säga sina lärjungar att de, som genom tron på honom redan blivit rättfärdiga och rena från synden (Joh. 15:3), nu endast behövde låta rena sig från den syndasmuts som låder vid dem så länge de ännu är kvar i denna värld. Denna fortsatta rening är också nödvändig, för den som inte vill låta rena sig från den särskilda otrohet som han gör sig skyldig till, och de hemliga brister som Herren uppenbarar för honom, han förlorar sin rättfärdighet – och har ingen del i Frälsaren.

Här är det viktigt att komma ihåg: Rättfärdiggörelsens bad kommer först och därpå följer den helgande tvättningen. Den som inte är badad, den som inte genom omvändelse och tro i kraft av den mottagna syndaförlåtelsen i det nåderika dopets vatten blivit alldeles ren, den människan hjälper det inte att två fötterna. Även om hon avstår från den ena eller den andra utvärtes synden, kan hon ändå aldrig bli helgad.

Till helgelsen behövs ett försonat hjärta. Den som med oförsonat hjärta utsmyckar sig själv, liknar en människa som aldrig tvättar sitt ansikte men ängsligt skuddar stoftet av sina fötter.

Fotatvättningen var inte till någon nytta för Judas. När Jesus säger: ”Och ni är rena” ser han på förrädaren och tillägger: ”fast inte alla” (v 10). Honom kunde han inte hjälpa, för den förlorade lärjungen vältrade sig med hela sin varelse i smutsen.

Det kristna tjänandet

Vi vet vad det var för syndasmuts som fanns på lärjungarnas fötter. Det var fåfänga och ärelystnad. Frälsarens förlåtande kärlek renade dem ifrån denna befläckelse. Och då han ödmjukt förnedrade sig själv, inpräntade han ödmjukhet och ringhet i deras rentvättade hjärtan. Vi finner ju i Kristus den motsatta dygden till varje odygd som han förlåter oss. Tillsammans med syndernas förlåtelse ger han oss helgelsekraftens gåva. Han ger därvid ett bud som alla Kristi lärjungar ska efterleva. Han säger: ”Om nu jag, er Herre och Mästare, har tvättat era fötter, är också ni skyldiga att tvätta varandras fötter. Jag har gett er ett exempel, för att ni skall göra som jag har gjort mot er.” (v 14–15) Det måste för varje kristen vara viktigt att veta vad som är befallt med detta. Ska vi bokstavligen och i yttre måtto tvätta varandras fötter?

Ja, om någon behöver en sådan tjänst av oss! Men lika visst är det, att vi håller detta Guds bud, om vi i självutgivande kärlek tjänar vår nästa, hur och när vi blir kallade till det. Vill du följa Jesu exempel och tvätta din nästas fötter, så se till att du av hjärtat ödmjukar dig, brukar alla de gåvor och all den nåd du har, inte till din egen ära och nytta utan din nästa till godo. Vidare att du inte föraktar någon, gärna har fördrag med hans svaghet och i det du kan bidrar till att han får hjälp. Paulus skriver: ”Bär varandras bördor, så uppfyller ni Kristi lag” (Gal. 6:2).

Amen.